

Podpora KNAV při přidělování DOI

Identifikátor DOI (Digital Object Identifier) slouží jako unikátní a trvalý odkaz na digitální dokument v prostředí internetu. Podobně jako ISBN jednoznačně identifikuje tištěnou knihu, DOI zajišťuje celosvětovou a nezaměnitelnou identifikaci digitálních objektů, jako jsou vědecké články, monografie nebo datové sady. Na rozdíl od ISBN navíc zajišťuje přesměrování přímo na cílový objekt.

Proč přidělovat DOI?

- **DOI je trvalý odkaz.** Pokud se soubor přesune na jiný server nebo změní vydavatel, metadata u registrátora se aktualizují, ale samotné DOI zůstává stejné a funkční.
- **Umožňuje snadnější a přesnější citování.** Citační manažeři umí po vložení DOI okamžitě stáhnout kompletní metadata o autorovi, názvu, vydání i stránkování.
- **Zvyšuje viditelnost a dosah.** Objekty s DOI jsou indexovány v mezinárodních databázích (Crossref, DataCite) a lépe se objevují ve vyhledávačích jako Google Scholar.
- **Propojuje s vědeckým světem.** DOI automaticky propojuje publikace s profily autorů (ORCID), institucemi (ROR), granty (Crossref Funding), datovými sadami a dalšími objekty. Umožňuje sledovat altmetriky (zmínky v médiích, sociálních sítích, legislativě) a splňuje požadavky grantových agentur na doložení výsledků v souladu s principy Open Science a FAIR data.
- **Ochrana duševního vlastnictví** – Registrací DOI vytváříte časový záznam o existenci díla, což pomáhá v prevenci plagiátorství.

Knihovna AV ČR nabízí pracovištím Akademie věd metodickou a technickou pomoc při přidělování DOI. Tato podpora je rozdělena do tří hlavních oblastí pro registraci identifikátorů

- [pro články v odborných periodících,](#)
- [elektronicky vydávané monografie](#)
- a [datové záznamy v ASEP.](#)

1. Odborné časopisy (Periodika)

Registrace DOI pro články v časopisech vydávaných ústavu AV ČR probíhá prostřednictvím mezinárodní agentury [Crossref](#). Ústavy vystupují jako samostatní

členové agentury (jsou samostatné právní subjekty), zatímco KNAV poskytuje metodickou podporu a technicky zajišťuje registraci DOI a souvisejících metadat.

Registraci DOI zprostředkovává KNAV pro články a časopisy, které jsou ukládány a zpřístupňovány v [Digitální knihovně AV ČR](#) a případně také na platformě [AS Journals](#). Základním právním rámcem pro spolupráci je Smlouva o poskytování a zpřístupnění dat, která definuje práva k užití jednotlivých titulů, určuje režim zpřístupnění v Digitální knihovně AV ČR, samotnou registraci DOI a případné zapojení časopisu na platformu AS Journals.

Postup registrace DOI krok za krokem:

1. Smluvní zajištění:

Uzavření [Smlouvy o poskytování a zpřístupnění dat mezi Knihovnou AV ČR a ústavem](#).

2. Registrace do agentury Crossref:

Ústav si zařídí svou registraci do agentury Crossref.

3. Domluva na DOI:

Konzultace ohledně pravidel přidělování DOI a cílového URL.

4. Předání souborů:

Zaslání tiskových PDF (preferován formát PDF/A pro archivaci).

5. Přihlašovací údaje do Crossref:

Ústav poskytne KNAV přihlašovací údaje ke svému účtu v agentuře Crossref.

6. Zpracování a registrace:

KNAV provede registraci v Crossref během procesu zpracování díla pro Digitální knihovnu AV ČR.

2. Monografie a sborníky v Digitální knihovně

Registraci DOI zprostředkovává KNAV pro monografie a sborníky, které jsou ukládány a zpřístupňovány v [Digitální knihovně AV ČR](#). Tato služba je přímo vázána na [systematický sběr elektronických \(born-digital\) publikací pracovišť AV ČR](#), který probíhá v souladu s hromadným dopisem Akademické rady č. 5/2018. Hlavním cílem tohoto sběru je zajistit bezpečné dlouhodobé uchování (LTP) vědecké produkce Akademie věd a její prezentaci v moderním prostředí digitální knihovny.

Základním právním rámcem pro spolupráci je Rámcová licenční smlouva uzavřená mezi ústavem a KNAV. Na jejím základě se pak uzavírá konkrétní Licenční smlouva (včetně přílohy se seznamem děl), která definuje práva k užití jednotlivých titulů a určuje jeden z pěti režimů jejich zpřístupnění v digitální knihovně (od zcela volného na internetu až po přístup omezený pouze na studovnu KNAV). Teprve v momentě předávání dokumentů v rámci této smlouvy se lze domluvit na přidělení DOI a technických detailech jeho

registrace. Podmínkou je členství ústavu v agentuře Crossref. DOI standardně směřuje do rozhraní digitální knihovny, ale na žádost ústavu lze nastavit směrování na libovolnou externí stránku.

Postup registrace krok za krokem:

1. Smluvní zajištění:

Uzavření rámcové licenční smlouvy a následně konkrétní Licenční smlouvy se seznamem děl a stanovením úrovně jejich přístupu.

2. Domluva na DOI:

Specifikace titulů a kapitol, kterým má být DOI přiděleno, včetně konzultace ohledně formátu sufixu a cílového URL.

3. Předání souborů:

Zaslání tiskových PDF (preferován formát PDF/A pro archivaci).

4. Přihlašovací údaje do Crossref:

Ústav poskytne KNAV přihlašovací údaje ke svému účtu v agentuře Crossref.

5. Zpracování a registrace:

KNAV provede registraci v Crossref během procesu zpracování díla pro Digitální knihovnu AV ČR.

Doporučení a praktické poznámky k registraci DOI

Pro všechny typy publikací (články i monografie) platí při tvorbě identifikátoru DOI následující doporučení:

- **Doporučujeme používat tzv. neprůhledné (opaque) identifikátory.**

Sufix (koncová část DOI za lomítkem) by měl být tvořen náhodným alfanumerickým řetězcem bez významových metadat, jako jsou názvy, roky vydání nebo ISBN. Metadata se k objektu příkládají v rámci registrace a mohou se měnit, zatímco DOI musí zůstat trvalé a neměnné. Lze využít [automatický generátor](#) dostupný na webu Crossref.

- **DOI lze přidělit různým úrovním dokumentu.**

DOI lze přidělit celému titulu (monografii, sborníku, časopisu) i jeho částem (kapitolám, příspěvkům, článkům). Číslům a ročníkům časopisu se DOI obvykle nepřidělují.

- **DOI musí být uvedeno přímo v PDF článku.**

Obvykle se umísťuje do záhlaví nebo zápatí první strany, ke klíčovým slovům nebo k abstraktu. Příklady:

- <https://doi.org/10.46854/fc.2025.4r.589>
- <https://doi.org/10.23852/KAD.2025.32.01>
- <https://doi.org/10.51305/cl.2025.06.01>
- <https://doi.org/10.51305/ICL.CZ.9788076581227>

- **Zachování funkčních odkazů.**

U děl uložených v Digitální knihovně AV ČR jsou odkazy zachovávány trvale a KNAV ručí za jejich funkčnost. V případě, že DOI směřuje mimo digitální knihovnu (například na web ústavu) a umístění této stránky se změnilo, může KNAV po domluvě s ústavem zajistit odpovídající přeregistraci (aktualizaci cílového URL) v systému Crossref, aby DOI nadále směřovalo na správné místo.

- **Doporučujeme doplnit další identifikátory.**

Časopis by měl mít eISSN pro elektronickou verzi. Zároveň je vhodné k článkům i monografiím přidat identifikátory ORCID pro autory a ROR pro instituce. Při registraci DOI se ORCID automaticky propojí s profilem autora v systému ORCID.

Aktuální limity zobrazení.

V současném rozhraní Digitální knihovny AV ČR směřuje DOI u kapitol/příspěvků na konkrétní stranu v PDF souboru. Uživatel však v pravém panelu metadat stále vidí údaje platné pro celou monografii či sborník a při stažení získává celý soubor, nikoliv pouze danou kapitolu.

3. Datové záznamy v systému ASEP

Samostatnou oblast podpory tvoří přidělování DOI vědeckým datům uloženým v [Repozitáři ASEP](#). Pro tento typ výstupů, které obvykle neprocházejí klasickým vydavatelským procesem (typicky datové sady), se využívá registrační agentura DataCite. Knihovna AV ČR je členem českého národního konsorcia [DataCite](#), což ústavům umožňuje využívat tuto službu přímo v rámci správy výsledků v systému ASEP.

Přidělování identifikátorů v ASEP probíhá plně automatizovaně prostřednictvím API. Autor vidí budoucí tvar DOI již během vyplňování formuláře v rozhraní *myASEP*, přičemž k aktivaci identifikátoru dochází automaticky, ihned po zveřejnění v online katalogu. Kromě DOI je každý datový záznam automaticky opatřen také druhým perzistentním identifikátorem – handle.

Významným přínosem systému ASEP je možnost plynulého propojení publikovaného výsledku, například odborného článku či monografie, s konkrétním datasetem, který

sloužil jako podklad pro daný výzkum. V online katalogu ASEP tak vzniká obousměrná vazba, kdy se uživatel z bibliografického záznamu publikace snadno dostane k citovaným datům a naopak. Díky přidělení DOI se dataset stává samostatně citovatelným vědeckým výstupem, což pro autory znamená zvýšení ohlasu a dohledatelnosti jejich práce. Toto technické propojení navíc přímo naplňuje moderní požadavky poskytovatelů dotací v rámci principů Open Science a FAIR data, neboť umožňuje efektivní sdílení a ověřitelnost výzkumných výsledků v globálním měřítku.

Finanční aspekty

Služby poskytované Knihovnou AV ČR (technické zprostředkování registrace, metodická podpora, uložení v Digitální knihovně AV ČR a dlouhodobé uchování) jsou pro pracoviště Akademie věd zdarma.

Rozdíly v poplatcích registračním agenturám:

- **Data v ASEP (DataCite):**

Přidělování DOI pro datové sady v repozitáři ASEP je pro ústavy i autory bez přímých poplatků. Služba je hrazena v rámci členství KNAV v národním konsorciu.

- **Publikace (Crossref):**

Ústavy hradí poplatky přímo agentuře Crossref:

1. **Roční členský poplatek:** Odvíjí se od celkových vydavatelských příjmů nebo výdajů instituce (obvykle v nejnižší kategorii 275 USD/rok).
2. **Jednorázový registrační poplatek:** Platí se za každý nově registrovaný záznam.
 - 1,00 USD za celou monografii nebo článek v časopise.
 - 0,25 USD za jednotlivou kapitolu v knize nebo sborníku.
 - U starších děl (starších než 2 roky před aktuálním rokem) je poplatek snížen na 0,15 USD.

Kontakt

Pro dotazy týkající se DOI pro časopisy a monografie, vzory smluv nebo konzultace se obraťte na dlib@lib.cas.cz.

Pro DOI pro datové sady v ASEP kontaktujte arl@lib.cas.cz.